

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

„Erasmus+“ KA1 projektas „Sėkminga jaunimo mokykla: efektyvus specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymas ir klasės valdymas“ Nr. 2019-1-LT01-KA101-060296.

Veiksmingi praktinės komunikacijos būdai sprendžiant konfliktus ir lavinant emocinį intelektą

Vilniaus „Gijos“ jaunimo mokykla 2019 metais pradėjo įgyvendinti „Erasmus+“ KA1 projektą „Sėkminga jaunimo mokykla: efektyvus specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymas ir klasės valdymas“ Nr. 2019-1-LT01-KA101-060296. Šio projekto metu net aštuoni „Gijos“ jaunimo mokyklos mokytojai vyksta kelti kvalifikacijos į įvairias Europos mokymo institucijas, semiasi teorinės ir praktinės patirties iš įvairių šalių pedagogų, psichologų ir švietimo ekspertų.

2019 metų spalio 14 – 19 dienomis Vilniaus „Gijos“ jaunimo mokyklos socialinė pedagogė Galina Kaziukonienė ir psichologo asistentas Ignatas Iljinychas dalyvavo šešias dienas trukusiuose mokymuose „Konfliktų valdymas, emocinis intelektas bei patyčių prevencija“ organizuotus „Europass“ mokytojų akademijos, Florencijoje, Italijoje.

Šie kursai buvo sukurti mokytojams, kad jie galėtų daugiau sužinoti bei išmokti apie konfliktus, mokytis panaudoti konfliktus kaip galimybes augti ir tobulėti. Šiuose mokymuose tikrai buvo mokomasi įvairių aktualių įgūdžių sprendžiant konfliktus: kaip aktyviai klausytis, kaip įgyti daugiau empatijos bei lavinti savo emocinio intelekto įgūdžius ir panaudoti šias žinias šiandienos mokiniams ir rytdienos aktyviems piliečiams.

Šiuose mokymuose taip pat dalyvavo ir mokytojai iš Rumunijos, Italijos ir net iš Reuniono, tad turėjome galimybę dalintis mokymo ir konfliktų sprendimo patirtimi ir kartu su kolegomis iš įvairių Europos šalių.

Norėtume pasidalinti su visais tomis žiniomis, kurias įgijome mokymuose bei kelionės įspūdžiais.

Konfliktas ir požiūris į jį.

Dažnai tenka susidurti su požiūriu, kad konfliktas yra neigiamas, vengtinas dalykas. Neretai girdėdami šį žodį įsivaizduojame besipykstančius, gal net besimušančius jo dalyvius. Tačiau ar tai visada būna su bandymais užgauti oponentą? Ar konfliktas visada susijęs su smurtu? Ne. Kaip ir smurtas tikrai ne visada susijęs su konfliktu.

Visgi, konfliktas nėra nei blogai, nei gerai – konfliktų tiesiog būna. Lietuvių kalbos žodynas šį žodį apibūdina kaip priešingų norų, poreikių ar tikslų susidūrimą. Gyvendami bendruomenėje ir sąveikaudami tarpusavyje neišvengiamai susiduriame su kitų žmonių interesais, ir natūralu, kad šie

interesai ne visada sutampa. Tad konfliktai yra tiesiog neišvengiami, ir nors jie dažnai sukelia sunkius nemalonius jausmus, prieštaravimų suderinimas gali būti net teigiamas dalykas.

Nors pats konfliktas nėra nei gerai, nei blogai, jo sprendimą visgi galime vertinti kaip teigiamą (efektyvų, produktyvų) ir neigiamą (destruktyvų). Toli gražu ne visada pavyksta išspręsti konfliktą taip, kad abi pusės gautų iš to naudos. Dažnai šis procesas reikalauja ir tam tikrų įgūdžių, pastangų ar pagalbos. Visgi išspręstas prieštaravimas ne tik patenkina abiejų pusių norus, poreikius, tai leidžia bendruomenei harmoningai veikti, o jo dalyviams ir aplinkiniams mokytis bei augti. Taigi, produktyviai sprendami konfliktai, mes juos darome teigiamais – paverčiame galimybe tobulėti.

Priemonės konfliktų sprendimui (4 žingsniai)

Norint produktyviai spręsti konfliktą, svarbu suprasti pačią konflikto esmę, kad jo nereikia vengti, kad toje situacijoje yra galimybė visiems gauti naudos. Mokymuose buvo pasiūlytas keturių žingsnių konflikto sprendimo modelis:

1. Pirmas žingsnis – ***problemos įvardinimas***. Dėl ko ginčijamasi? Ar kita pusė išreiškė savo norus, jausmus? Kaip pats jaučiatės? Ką sako kito žmogaus stovėseną, laikyseną, kūno kalbą? Apibendrinkite abiejų pusių norus, jausmus ir pasiūlymus. Kur yra nesutarimas?
2. Antras žingsnis – ***plano (sprendimo) vystymas***. Sudarykite sąrašą būdų problemos sprendimui. Kiekviena pusė turėtų pasiūlyti bent du sprendimus. Ar kas nors pasiruošęs kompromisui? Šio žingsnio metu svarbu būti atviram ir pagarbiai, o ne piktam ar sarkastiškam. Kuris sprendimas atrodo racionaliausias, atsakingiausias ir pagarbiausias visiems konflikto dalyviams?
3. Trečias žingsnis – ***plano įvertinimas***. Nustatykite ar planas veiks. Kas nutiks jei..? Ar tai saugu ir teisinga kitų atžvilgiu? Kaip kiekvienas jausis? Ar planas veiks visiems dalyviams? Ar abi pusės laimi? Ar planas įgyvendinamas ir ar pakeis situaciją į gerąją pusę?
4. Ketvirtas žingsnis – ***plano įgyvendinimas***. Visi sutaria mėginti veikti pagal planą.

Pozityvi mokykla ir patyčių prevencija

Patyčios mokykloje visada yra aktuali problema. Mokykla – tai terpė, kurioje augančios asmenybės socializuojasi – mokosi gyventi ir veikti bendruomenėje. Tad natūralu, kad ne visi mokiniai turi pakankamai socialinių įgūdžių ir yra sklandžiai adaptavęsi mokykloje. Todėl patyčių prevencija turėtų būti vienas iš prioritetinių ir pastovių mokyklos tikslų.

Nagrinėjant patyčias svarbu jas teisingai identifikuoti. Patyčios apibrėžiamos kaip tikslingai agresyvus elgesys besitęsiantis ir pasikartojantis laike, apimantis galios netolygumą, nukreiptas prieš tą patį asmenį ir galimai atvirai arba pasyviai palaikomas aplinkinių. Patyčios gali būti fizinės, žodinės, emocinės-santykių (pvz. socialinis atstūmimas) ir technologinės (internetinės). Reikia atskirti, kur yra patyčios, o kur konfliktas, kada žmogus tyčiojasi, o kada yra suirzęs ar piktas, nes šie skirtingi atvejai reikalauja skirtingo problemų sprendimo.

Ką daryti, kad išvengti ar sumažinti patyčių tikimybę mokykloje? Mokymuose buvo aptarti šie pozityvios mokyklos aspektai:

1. ***Sąmoningumo skatinimas.*** Visas mokyklos personalas turėtų mokytis ir skirti laiko mokinių edukacijai apie visas patyčių formas. Turi būti pabrėžiama, kad visi esame atsakingi ir įpareigoti rūpintis kitų saugumu. Tai turėtų būti įprasta praktika, o ne tai, kas yra panaudojama ypatingomis progomis. Visgi reikėtų vengti teikti itin detalią informaciją, kad nesiūlytume idėjų emocionaliai nebrandiems mokiniams, norintiems pajusti galią.
2. ***Auginti atviro bendravimo kultūrą.*** Santykiai tarp personalo ir mokinių turėtų būti paprasti ir tęstiniai. Kiekvienam mokiniui mokykloje reikia bent vieno suaugusio, į kurį jiems būtų patogiu ir saugu kreiptis esant poreikiui. Turi būti aišku, KUR mokykloje galima kreiptis pagalbos.
3. ***Žinoti mokinių vardus.*** Vardų žinojimas kuria santykius, padeda mokiniams jaustis svarbiems, skatina įsitraukimą, pasitikėjimą, pagarbą, saugumą. Dauguma aukų jaučiasi nematomi, o dauguma besityčiojančių siekia dėmesio. Tai paprastas ir veiksmingas būdas parodyti mokiniams, kad juos matote, juos stebite, domitės jais ir tuo, kas su jais vyksta.
4. ***Vystyti bendruomeninius tinklus.*** Kai kurie besityčiojantys vaikai turi įgimtus lyderystės gebėjimus, kuriuos vertėtų skatinti reikšti pozityviu konstruktyviu būdu. O aukos gali atrasti viltį plečiant veiklą už mokyklos ribų. Bendradarbiavimas su verslo, nevyriausybinėmis organizacijomis, slaugos įstaigomis, gyvūnų prieglaudomis gali suteikti daug resursų: informacijos, palaikymo, įrangos. Tai didina įsitraukimo į platesnę bendruomenę ir susietumo jausmus.
5. ***Sudaryti galimybę anonimiškai pranešti.*** Mokyklos internetinis puslapis, telefono linija ar pašto dėžutė gali suteikti mokiniams galimybę anonimiškai pranešti apie atvejus, apie kuriuos baisu kalbėti atvirai, kad neįsitrauktų į konfliktą ar netaptų patyčių aukomis. Mokykla turi neatidėliotinai aiškintis ir atliepti į kiekvieną pranešimą, parodydant, jog į tai žiūrima rimtai.
6. ***Propaguoti viltį.*** Likite pozityvūs, palaikantys, empatiški. Šios personalo savybės nurungia sudėtingų santykių negatyvumą ir įtampą bei gerina visos mokyklos atmosferą.
7. ***Pozityvių socialinių normų kūrimas.*** Svarbu sutelkti dėmesį į tai, kas veikia ir yra efektyvu, o ne pastoviai kritikuoti tai, kas neveikia. Reikia skatinti tai, kas gerai, ir likti atviram aptarimui to, kas negerai. Svarbu kalbėti apie šalia patyčių esančio asmens vaidmenį, kuris nedideliais poelgiais gali padėti aukai sumažinti vienišumą. Šalia esančiuosius svarbu palaikyti, ypač kai jie bijo tapti aukomis.
8. ***Mokinių įtraukimas.*** Mokinių pasitarimų ratai, bendraamžių mediacija, mokinių organizuojamos veiklos, mokinių tarpusavio problemų sprendimai – visa tai leidžia mokiniams pajusti, jog jie patys sprendžia savo sunkumus. Be moralizavimo, bausmių ar perdėto reagavimo aiškinantis ir atskleidžiant mokiniams jų socialinę sąveiką, mokome juos, kad agresyvūs impulsai yra gyvenimo dalis, bet tai, ką darome su jais yra mūsų pačių pasirinkimas.
9. ***Duomenų rinkimas.*** Reguliarus formalus mokyklos klimato įsivertinimas padės nuspręsti svarbius mokyklai aspektus bei palyginti su kitomis regiono mokyklomis. Tai, kaip problemą suvokia suaugęs žmogus, gali labai skirtis nuo to, kaip tą pačią problemą suvokia mokinys.
10. ***Tęstinis mokymasis.*** Pastovus mokymasis apie naujas technologijas, įrenginius ir programas, kuriomis naudojasi vaikai, gali padėti švietėjams suprasti, kaip technologijos naudojamos

deramai ir nederamai. Galima skatinti „technologinių pertraukų“ eksperimentus, kurių metu mokiniai savanoriškai kelioms dienoms atsisako savo IT įrenginių. Galima aptarti ar užrašyti jų patyrimą, ir padėti mokiniams suprasti jų nerimą ir priklausomybę nuo technologijų, padėti jiems pasirinkti ką veikti savo laisvalaikio.

Mokymai „Konfliktų valdymas, emocinis intelektas bei patyčių prevencija“ organizuoti „Europass“ mokytojų akademijos buvo tikrai puikiai organizuoti, juos vedė tikri savo srities profesionalai. Laisvu nuo mokymų laiku turėjome galimybes susipažinti ir su Florencijos kultūriniu paveldu, pabendrauti su kolegomis iš kitų Europos šalių.

Pirmiausiai reikia susipažinti vieniems su kitais: kas žino kuo žymi yra Lietuva?

Mokomės vieni iš kitų ir vieni su kitais!

...apžiūrinėjant Florencijos įžymybes ir gėrintis gamta....

Kartu su puikia mūsų mokymų vadove

Kartu su visa mokymuose dalyvavusia komanda po darbo dienos

...sertifikatų įteikimas – labai svarbi mokymo proceso dalis!

Straipsnį parengė:

Psichologas Ignatas Iljinychas

Socialinė pedagogė Galina Kaziukonienė

Šis projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai, „Erasmus+“ programos lėšomis, kurią Lietuvoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union